

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลใน
การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
The Competency Development Model on Change Leadership Towards
WorldClass Standard Excellence in Managing Basic Education School
Under The Office of Basic Education Commission

สุรศักดิ์ ศุภเมธีวรกุล*
Surasak Supametiworakul*

*นักศึกษานิพนธ์เอก สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

*Doctor of Philosophy Program in Education Management College of Education Sciences Burapha University.

*Email : Jor_93306@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ศึกษาปัจจัยสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและ 4) เพื่อสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Mixed Method Research) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย โรงเรียนมัธยมศึกษาในต่างจังหวัดที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 325 โรงเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็น แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันและความเป็นไปได้ของการใช้สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับค่อนข้างมากทุกด้าน
2. ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกัน
3. ปัจจัยสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 16 องค์ประกอบที่สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 79.938 โดยองค์ประกอบที่ 1 และองค์ประกอบที่ 2 สามารถอธิบายความแปรปรวนทั้งหมดได้มากกว่าปัจจัยอื่นๆ (ร้อยละ 21.168 และร้อยละ 15.000 ตามลำดับ)
4. ได้รูปแบบและวิธีการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล

ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของ 5
สมรรถนะหลัก คือ การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสากล การสื่อสาร การจัดการสารสนเทศ การ
มุ่งเน้นบุคลากร และการพัฒนานวัตกรรมใหม่ โดยมีแนวทางในการพัฒนาใน 4 ด้าน ได้แก่ 1)
เนื้อหาสมรรถนะ 2) วัตถุประสงค์ 3) กระบวนการพัฒนา และ 4) การประเมินผลการพัฒนา

คำสำคัญ: สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the competency on change leadership towards world-class standard excellence in managing basic education schools under the Office of Basic Education Commission; 2) compare the differences of the competency on change leadership towards world-class standard excellence of basic education school administrators by sex, age, marital status, education and salary; 3) study the components of the competency on change leadership towards world-class standard excellence in managing basic education schools under the Office of Basic Education Commission; and 4) create the model and methods to develop the competency on change leadership towards world-class standard excellence in managing basic education schools under the Office of Basic Education Commission.

This study took the form of a mixed method research design. The sampling consisted of 325 world-class standard excellence schools that were located in up country and were selected by a simple random sampling technique. The research instruments were questionnaires and semi-structured interview. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and factor analysis by principal component analysis.

The research findings were as follows:

1. The overall competency on change leadership towards world-class standard excellence in managing basic education schools under the Office of Basic Education Commission was rather high. When considering the performance and feasible action, it was found that both of them were at the rather high level.
2. The basic education school administrators who were different in sex, age, marital status, education and salary were not different in their competency on change leadership towards world-class standard excellence in managing basic education schools under the Office of Basic Education Commission.
3. In terms of the components of the competency on change leadership towards world-class standard excellence in managing basic education schools under the Office of Basic Education Commission, there were 16 factors that could explain the variance of cumulative at 79.938%; the total variance could be well explained by the first and second factors (21.168% and 15.000% respectively).
4. The model comprising of five important competencies on change leadership towards world-class standard excellence in managing basic education schools under the Office of Basic Education Commission were derived, that is, world-class

standard learning organization, communication, information management, staff focus, and innovation development. Guidelines for the competency development were comprised of four areas: competency contents, objectives, development process, and performance evaluation.

Keywords: Competency on change leadership, The competency development model on change leadership, World-class standard excellence.

ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย

ในปัจจุบันโลกได้พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารเป็นไปอย่างรวดเร็วและกระจายไปสู่ประชากรทุกกลุ่ม ทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารกันได้สะดวกรวดเร็ว สอดคล้องกับ วิจารย์ พานิช (2546, น. 1) ที่ว่า โลกยุคปัจจุบันได้พัฒนาเข้าสู่ยุคของสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy Society) จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ประเทศไทย จำเป็นต้องปรับยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นองค์กรทางธุรกิจหรือองค์กรทางด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาคนในองค์กรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา มีปัญญา มีความรู้ และมีภาวะผู้นำในการบริหารการเปลี่ยนแปลง

จากการค้นพบในการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จึงมีการทบทวนหลักสูตรการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสมชัดเจน และได้มีโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการกำหนดโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวนทั้งสิ้น 500 โรงเรียน มีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก มุ่งหวังที่จะพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21

สำหรับการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล สถานศึกษา จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เป็นองค์กรที่มีความคล่องตัว บุคลากรมีความชำนาญ มีความเป็นมืออาชีพ มีการส่งเสริมให้บุคลากร มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, น.1) และในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ล้วนอยู่ภายใต้กรอบของการ

เปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการสถานศึกษา (Fullan, 2006) สอดคล้องกับนักบริหารที่มีประสบการณ์สูงทั้งหลายที่ยังมีความเชื่อว่า ในการบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่ จะเป็นองค์กรที่ใช้การบริหารการเปลี่ยนแปลงซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำพาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ต้องรู้จักใช้สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองอย่างชาญฉลาด (Wilson, 2002, p.1)

นอกจากนั้นในปีพุทธศักราช 2552 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการเร่งรัดกระบวนการปฏิรูปการศึกษา จึงได้เสนอรูปแบบการปฏิรูปการศึกษาแนวใหม่คือ เรื่องคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม ในการบริหารและจัดการศึกษา ดังกล่าวจะบรรลุผลสำเร็จได้ ย่อมขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ในการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งปัจจุบันพบว่า เป็นเรื่องของการใช้ภาวะผู้นำในการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก เนื่องจากภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจะมีส่วนส่งเสริมให้การบริหารจัดการศึกษาเกิดคุณภาพ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษาแนวใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, Online)

อย่างไรก็ตามในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการมุ่งเน้นคุณภาพเป็นตัวนำไปสู่ยุคแห่งความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ยังพบว่ามี

ปัญหา จากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (2552, น. 11) รอบสอง พบว่า ผลการประเมินคุณภาพภายนอก ด้านผู้เรียนส่วนใหญ่จะไม่ได้มาตรฐานในมาตรฐานที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มาตรฐานที่ ๕ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมาตรฐานที่ ๖ ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ในด้านครู ส่วนใหญ่จะไม่ได้มาตรฐานในมาตรฐานที่ ๙ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในส่วนของมาตรฐานด้านผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่จะต้องพัฒนาในเรื่องงานวิชาการให้มากยิ่งขึ้น

จากปัญหาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาดังกล่าว แสดงถึงการบริหารและการจัดการศึกษาที่ยังด้อยประสิทธิภาพที่เป็นผลมาจากผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นการเน้นย้ำให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีและใช้สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงองค์การให้ไปสู่ยุคแห่งความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพร้อมกับสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลายได้จัดทำแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล ไปสู่ยุคแห่งความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลมีบริบทการบริหารจัดการตามขั้นตอนของ สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award) TQA ที่มีความเป็นมาตรฐานสากล ใน 7 ลักษณะสำคัญ ดังนี้ 1) การนำองค์การ 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและชุมชน 4) การจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การจัดการกระบวนการ 7) การกำกับผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่สามารถดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลได้ยาก เพราะปัจจุบันยังมีบางสถานศึกษาที่ยังไม่ผ่านการ

ประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

ทั้งปัญหาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากลไปสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล จึงถือเป็นเรื่องที่ยากจะเกิดขึ้นได้ทั้งหมดในบริบทของการจัดการศึกษาในประเทศ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาเองจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเสียก่อน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาของตนเองสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปสู่การยกระดับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สามารถก้าวสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยสมรรถนะผู้นำการ

เปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. เพื่อสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานครั้งนี้ ผู้วิจัยได้บูรณาการแนวคิดสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลของสำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2549) Beer (2008, pp. 19-27) Baldrige National Quality Program (2010) และตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award: TQA) (อ้างอิงในสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2554, น.7) ใน 7 ลักษณะสำคัญดังนี้ 1) การนำองค์การ 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและชุมชน 4) การจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การจัดการกระบวนการ 7) การกำกับผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา นอกจากนั้นในประเด็นของวิธีการพัฒนา ผู้วิจัยใช้กระบวนการการฝึกอบรม ซึ่งจะทำให้การพัฒนาสมรรถนะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่พัฒนาคนให้มีความรู้ ทักษะ ความถนัด ความสามารถและความชำนาญงานได้ดียิ่งขึ้น (น้อย ศิริโชติ, 2524, น. 6); Flippo, (1966,

p. 243); Jucius. (1971, p. 125) โดยใช้วิทยากรเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่ การบรรยาย การอภิปรายเป็นคณะ การสาธิต การสอนงาน หรือที่เรียกว่าภาคทฤษฎี และให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ได้แก่ การระดมสมอง การประชุมกลุ่มย่อย กรณีศึกษา หรือที่เรียกว่าภาคปฏิบัติ ซึ่งมีแนวทางในการพัฒนาใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) กำหนดเนื้อหา 2) กำหนดวัตถุประสงค์สำคัญ 3) กำหนดกระบวนการพัฒนา 4) กำหนดการประเมินผลการพัฒนา

เครื่องมือการวิจัย

1. แบบสอบถามปัจจัยสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. แนวทางการสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อความเหมาะสมของรูปแบบและวิธีการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนการวิจัย มี 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัจจัยสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ขั้นตอนที่ 3 จัดการประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบและวิธีการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิจกรรมการวิจัย

1. ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัจจัยสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีกิจกรรมการวิจัยดังนี้
 - 1.1 กิจกรรมการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการ
 - 1.1.1 ศึกษาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้น

พื้นฐาน โดยใช้แบบสอบถาม

- 1.1.2 ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.1.3 ศึกษาปัจจัยสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.2 กิจกรรมการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก
 - 1.2.1 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลและผู้บริหารด้านบริหารการศึกษา รวมจำนวน 10 คน เกี่ยวกับสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.3 สรุปและนำเสนอผลการศึกษา
2. ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีกิจกรรมการวิจัย ดังนี้
 - 2.1 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 1

- มาจัดทำเป็นแนวทางการสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.2 กำหนดเป็นร่างรูปแบบและวิธีการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ขั้นตอนที่ 3 นำร่างรูปแบบและวิธีการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดทำขึ้นไปประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อทำการตรวจประเมินความเหมาะสม

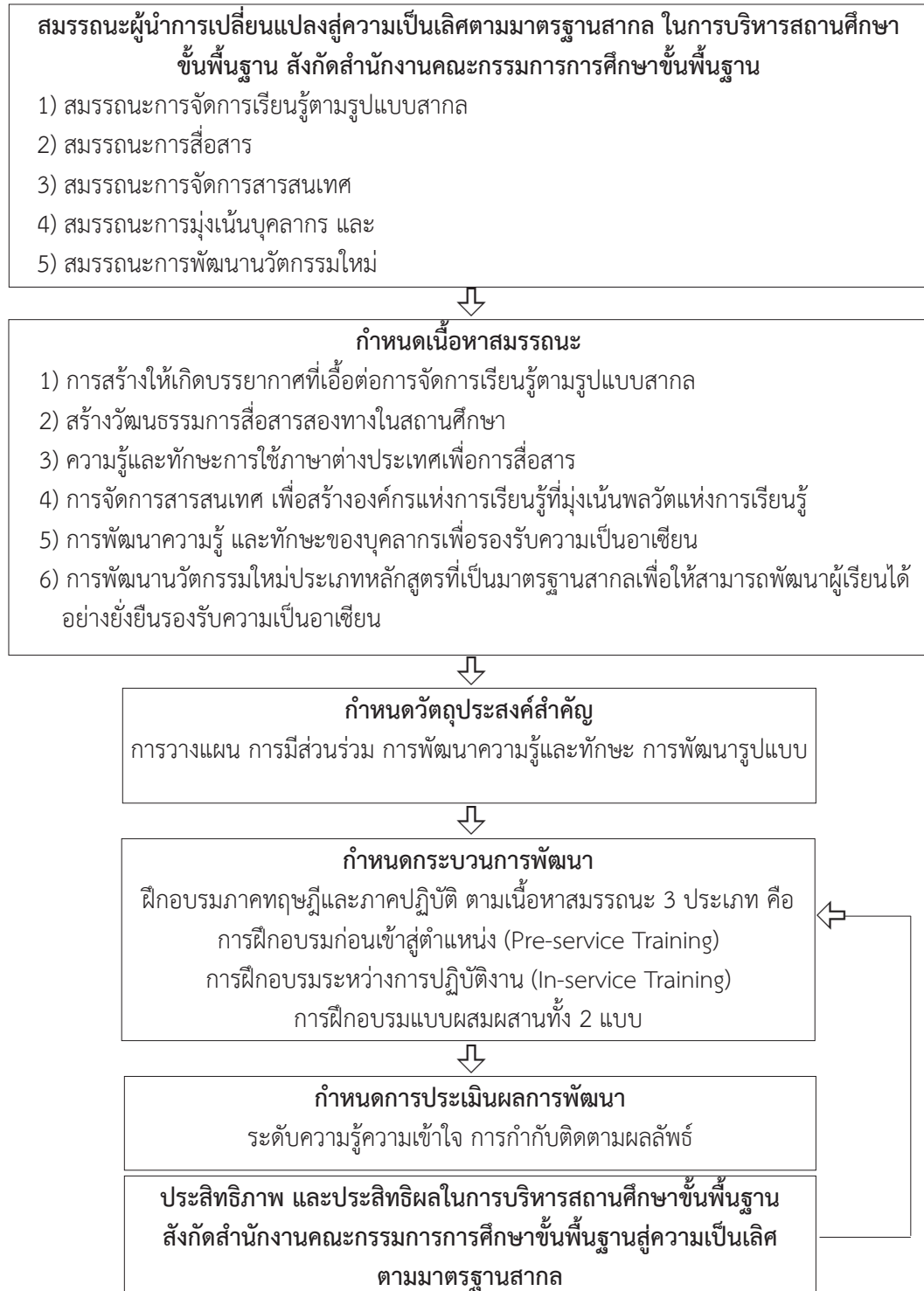
สรุปผลการวิจัย

1. สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับค่อนข้างมากทุกด้าน โดยด้านการมุ่งเน้นบุคลากร เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาด้านการมุ่งเน้นผู้เรียน และชุมชน ด้านการกำกับผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ด้านการวางแผนเชิง

กลยุทธ์ ด้านการจัดการความรู้ ด้านการจัดการกระบวนการ และด้านการนำองค์การ ตามลำดับ แต่ความเป็นไปได้ของการใช้สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับค่อนข้างมากทุกด้าน โดยด้านการจัดการกระบวนการ เป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาด้านการกำกับผลลัพธ์ของการจัดการศึกษา ด้านการจัดการความรู้ ด้านการนำองค์การ ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและชุมชนด้านการมุ่งเน้นบุคลากร และด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ตามลำดับ

2. ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกัน
3. ปัจจัยสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 79.938 สมรรถนะผู้นำการ

- เปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตาม
มาตรฐานสากล ในการบริหารสถาน
ศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะ
กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบ
ด้วย 5 สมรรถนะ ดังนี้
- 1) สมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ
สากล (Y_1)
 - 2) สมรรถนะการสื่อสาร (Y_2)
 - 3) สมรรถนะการจัดการสารสนเทศ (Y_3)
 - 4) สมรรถนะการมุ่งเน้นบุคลากร (Y_4)
 - 5) สมรรถนะการพัฒนานวัตกรรมใหม่ (Y_5)
4. ได้รูปแบบและวิธีการพัฒนาสมรรถนะ
ผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตาม
มาตรฐานสากล ในการบริหารสถาน
ศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะ
กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของ 5
สมรรถนะหลัก คือ การจัดการเรียนรู้ตาม
รูปแบบสากล (Y_1) การสื่อสาร (Y_2) การ
จัดการสารสนเทศ (Y_3) การมุ่งเน้น
บุคลากร (Y_4) และการพัฒนานวัตกรรม
ใหม่ (Y_5) โดยมีแนวทางในการพัฒนา ใน
4 ด้าน ได้แก่
- 1) เนื้อหาสมรรถนะที่ประกอบด้วยการสร้าง
ให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการ
เรียนรู้ตามรูปแบบสากล สร้างวัฒนธรรม
การสื่อสารสองทางในสถานศึกษา ความ
รู้และทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อ
การสื่อสาร การจัดการสารสนเทศ เพื่อ
สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งเน้น
ผลวัดแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาความรู้
และทักษะของบุคลากรเพื่อรองรับความ
เป็นอาเซียน การพัฒนานวัตกรรมใหม่
ประเภทหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานสากล
เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่าง
 - 2) ยั่งยืนรองรับความเป็นอาเซียน
วัตถุประสงค์สำคัญ ที่ประกอบด้วยการ
วางแผน การมีส่วนร่วม การพัฒนาความ
รู้และทักษะ การพัฒนารูปแบบ
 - 3) กระบวนการพัฒนาที่ประกอบด้วยการ
ฝึกอบรมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ตาม
เนื้อหาสมรรถนะ 3 ประเภท คือ
การฝึกอบรมก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง การฝึก
อบรมระหว่างการปฏิบัติงาน การฝึก
อบรมแบบผสมผสานทั้ง 2 แบบ
 - 4) การประเมินผลการพัฒนา ที่ประกอบ
ด้วยระดับความรู้ความเข้าใจ และการ
กำกับติดตามผลลัพธ์ ดังนี้

ภาพที่ 1 รูปแบบและวิธีการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล
ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับค่อนข้างมากทุกด้าน โดยด้านการมุ่งเน้นบุคลากร เป็นอันดับที่หนึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของภิรมย์ ถินถาวร (2550) ที่ว่า จากการวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ผู้บริหารเป็นมิตรไมตรีกับผู้ร่วมงานทุกคน ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี กระตุ้นให้ผู้ร่วมทำงานอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมแก้ปัญหา ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความใฝ่รู้มากขึ้น สามารถแก้ปัญหาของผู้ร่วมงานได้ สนับสนุนให้ผู้ร่วมใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ผู้บริหารพูดถึงอนาคตอย่างคณมมองโลกในแง่ดี สนับสนุนให้ผู้ร่วมงานทำได้เต็มศักยภาพ แต่มีความเป็นไปได้ของการใช้สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความเป็นไปได้อยู่ในระดับค่อนข้างมากทุกด้าน โดยด้านการจัดการกระบวนการเป็นอันดับที่หนึ่ง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องการให้เกิดการพัฒนาสมรรถนะด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลงในประเด็นของการจัดการกระบวนการซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักในการบริหารจัดการ ประเด็นต่างๆ ที่สำคัญ

ในการจัดกระบวนการของสถานศึกษา ทั้งกระบวนการเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและองค์ความรู้ต่างๆ แบบโลกาภิวัตน์ ที่ส่งผลให้เกิดการรับส่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ อย่างรวดเร็ว เกิดองค์ความรู้ด้านการจัดการศึกษาแบบไร้พรมแดน และที่สำคัญเกิดการแข่งขันกันอย่างเสรีของตลาดการศึกษาในกลุ่มประเทศตามภูมิภาคต่างๆ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องหาทางที่จะพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการบริหารงานของตนเอง ในฐานะที่เป็นผู้นำตามกระแสความเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับ Shermon (2004) ที่ว่าคุณสมบัติที่บุคคลทุกคนจำเป็นต้องมีไว้เพื่อให้สามารถนำเอามาใช้ในการทำงานในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ส่งผลต่อการให้บริการทางการศึกษาที่ดีแก่ชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง

นอกจากนั้น ผลการวิจัยยังพบอีกว่าผู้ อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทุกคนล้วนเป็นผู้มีความรู้

ของผู้ตาม ให้โอกาสแต่ละบุคคล ที่สำคัญมีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจเพื่อให้ผู้ตามมีแรงบันดาลใจ (Inspirational Motivation) มีความกระตือรือร้น และมีความคิดเชิงบวก มองโลกในแง่ดี โดยผู้นำจะทำให้ผู้ตามมองเห็นและผูกพันต่อวิสัยทัศน์ของผู้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำองค์กรสู่การเปลี่ยนแปลงสามารถมองการณ์ไกลและสามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมได้เร็ว ดังนั้นผู้นำจะต้องสื่อสารความสำคัญของวิสัยทัศน์และสัญลักษณ์ของกิจการ ที่จะสร้างแรงกระตุ้นและแรงบันดาลใจตลอดจนการทุ่มเทให้เกิดขึ้น (สุพานี สฤญวานิช, 2552, น. 259) ดังแสดงให้เห็นได้จากผลการวิจัยของยุพดี จันทน์หอมกุล (2548) ที่ทำการศึกษากว่าผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานและยังไม่ได้รับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา รับรู้การใช้ภาวะผู้นำของตนเองไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ผู้บริหารทั้ง 2 กลุ่มใช้ภาวะผู้นำด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ ด้านการคล้อยตาม ด้านการมุ่งสัมพันธ์เป็นรายคน และด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาระดับสูง และใช้ภาวะผู้นำด้านการบริหารแบบวางเฉยในระดับปานกลาง 2) ครูโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานและยังไม่ได้ได้รับการรับรองมาตรฐานรับรู้การใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาตามรายด้าน ครูทั้ง 2 กลุ่มรับรู้ด้านความสนใจ ด้านการคล้อยตาม ด้านการมุ่งสัมพันธ์เป็นรายคนและด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาในระดับสูง ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ ครูโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานรับรู้ในระดับสูง ส่วนครูโรงเรียนเอกชน

ที่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานรับรู้ในระดับปานกลางด้านการบริหารแบบวางเฉย ครูโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานรับรู้ในระดับปานกลางส่วนครูโรงเรียนเอกชนที่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานรับรู้ในระดับสูง นอกจากนั้น ยังสอดคล้องกับ เจริญวิชัย สมพงษ์ธรรม (2550, น.28) ที่ว่าสมรรถนะที่ทำให้บุคคลแตกต่างไปจากผู้อื่น (Differentiating Competencies) หมายถึงสมรรถนะที่มุ่งเน้นการใช้ความรู้ทักษะ และคุณลักษณะอื่นๆ รวมถึงค่านิยม แรงจูงใจและเจตคติ ที่ทำให้บุคคลมีการทำงานสูงกว่ามาตรฐาน ช่วยทำให้งานเกิดผลสำเร็จดีเลิศ เป็นสมรรถนะที่นักวิชาการให้ความสำคัญในการพัฒนามากกว่าสมรรถนะอื่น และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสมพร จำปานิล (2550) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำด้านการมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย กฎระเบียบต่างๆ ปลูกฝังผู้ใต้บังคับบัญชาให้ทุ่มเทและเสียสละเวลา ความรู้ ความคิด เพื่อพัฒนาองค์กร ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายงานที่ชัดเจน มีความเชื่อมั่นในตนเองให้คำแนะนำเรื่องใหม่ ๆ ให้ผู้ร่วมงานเกิดการเรียนรู้มีการมอบหมายงานที่ได้มาตรฐาน เมื่อมีปัญหาทำการปรับปรุงแก้ไข หาแนวทางร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ารับการอบรม มีการนิเทศติดตาม มีการวิเคราะห์ตนเอง สร้างทีมงานระดมความคิดสู่การปฏิบัติ ด้านการกระตุ้นชาวปัญญา เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นและร่วมตัดสินใจในการแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น ยึดหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีหลักฐานและเหตุผลให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของร่วมงาน ให้กำลังใจยกย่องชมเชย การมอบหมายงานคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง

บุคคล ดูที่ความสามารถ ความพึงพอใจ มีการติดตามงานอย่างต่อเนื่อง มุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน จากนั้นจึงนำเสนอสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 5 สมรรถนะหลัก คือ การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสากล การสื่อสาร การจัดการสารสนเทศ การมุ่งเน้นบุคลากร และการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ไปจัดทำเป็นวิธีการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นของการกำหนดเนื้อหา การกำหนดวัตถุประสงค์สำคัญ การกำหนดกระบวนการพัฒนา และการกำหนดการประเมินผลการพัฒนา ซึ่งทำให้ง่ายต่อความเข้าใจ เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัว กล่าวคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะมีบุคลิกของความเป็นผู้นำอยู่แล้ว แต่จะนำพฤติกรรมความเป็นผู้นำเหล่านั้นออกมาใช้อย่างไรให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพ เกิดการร่วมคิดร่วมทำเพื่อผลประโยชน์ของผู้เรียน และสร้างความผูกพันต่อสถานศึกษา จัดเป็นการพัฒนาในขณะปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เทคนิควิธีการทำงานต่างๆ จนเกิดทักษะ มีความชำนาญจากการได้ฝึกทดลองปฏิบัติ และเป็นการพัฒนาตนเอง ด้วยความใฝ่รู้และพยายามพัฒนาตนเองด้วยวิธีการต่างๆ โดยขึ้นอยู่กับเวลา โอกาส ความถนัดและความสนใจของผู้ปฏิบัติงาน เช่น ศึกษาหาความรู้จากหนังสือหรือเอกสารทางวิชาการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องหรือเป็นประโยชน์ต่องานของตนเอง ใฝ่หาความรู้โดยการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และเหตุการณ์ที่สำคัญทั้งภายในและ

นอกประเทศเพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ของตน สอดคล้องกับน้อย ศิริโชติ (2524, น. 6), Flippo (1966, p. 243), Jucius (1971, p. 125) ที่ว่ากระบวนการการฝึกอบรม ซึ่งจะทำให้การพัฒนาสมรรถนะมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมที่พัฒนาคนให้มีความรู้ ทักษะ ความถนัด ความสามารถและความชำนาญงานได้ดียิ่งขึ้น และยังเป็นไปในทางเดียวกับผลการวิจัยของไพศาล แส নয়ศบุญเรือง (2549) ที่ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่น และศรัทธาในโรงเรียนอย่างแท้จริงเป็นแบบอย่างที่ดี วางตัวให้เป็นที่น่าเชื่อถือของผู้อื่น คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารมีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถดำเนินงานได้ตามเป้าประสงค์ แสดงให้ผู้อื่นเห็นว่า มุมมองเกี่ยวกับความเชื่อบนธรรมเนียมและวิสัยทัศน์ ในทฤษฎี มองการณ์ไกล กระตุ้นจิตวิญญาณของผู้ร่วมงาน ด้านการกระตุ้นทางปัญญาให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็น แนะนำแนวทางใหม่ๆ ในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ ขอความร่วมมือจากผู้อื่นในการมองปัญหาจากหลายแง่ หลายมุมตรวจสอบประเด็นสำคัญของปัญหาในการทำงาน ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล แนะนำความก้าวหน้าของครูในโรงเรียนให้เวลาในการสอนงาน และแนะนำแก่ผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคลคำนึงถึงความสามารถและแรงบันดาลใจที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล

นอกจากนั้น จุดเด่นอีกประเด็นของงานวิจัยนี้คือ ตัวรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่

ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ทั้งในแง่ของเนื้อหา และวิธีการนำไปปฏิบัติให้เข้ากับบริบทของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในประเด็นของกรอบเนื้อหาสมรรถนะที่ประกอบด้วยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสากล การสื่อสาร การจัดการสารสนเทศ การมุ่งเน้นบุคลากร การพัฒนานวัตกรรมใหม่ วัตถุประสงค์สำคัญที่ประกอบด้วยการวางแผน การมีส่วนร่วม การพัฒนาความรู้และทักษะ การพัฒนารูปแบบ การประเมินผลการพัฒนา ที่ประกอบด้วยระดับความรู้ความเข้าใจ และการกำกับติดตามผลลัพธ์ ซึ่งเป็นการพัฒนาผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในด้านเทคนิคการใช้สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลให้เข้ากับยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันที่เป็นยุคของความไม่มาตรฐานสากล และเครือข่ายประชาคมอาเซียน ด้วยกระบวนการพัฒนาที่ประกอบด้วยการฝึกอบรมภาคทฤษฎี (Theory) ตามกรอบเนื้อหาสมรรถนะ และการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ (Practice) ตามกรอบเนื้อหาสมรรถนะในประเด็นสำคัญ เช่น การสร้างให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบสากล การพัฒนาความรู้และทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสาร การจัดการสารสนเทศ เพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพลวัตแห่งการเรียนรู้ การพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรเพื่อรองรับความเป็นอาเซียน และการพัฒนานวัตกรรมใหม่ประเภทหลักสูตรที่เป็นมาตรฐานสากลเพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างยั่งยืนรองรับความเป็นอาเซียน โดยถ้าพิจารณากันอย่างละเอียดจะพบว่าเป็นประเด็นที่เป็นภาวะผู้นำตามสถานการณ์แต่ละบริบทของสถานศึกษา ซึ่งเป็นการยากที่จะหลอม

การใช้ภาวะผู้นำแบบใดแบบหนึ่งให้กับผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องสมรรถนะที่เป็นโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ที่กล่าวถึงในสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2548, น. 3) ซึ่งมีส่วนที่ลอยเหนือน้ำ 1 ส่วน และส่วนที่จมใต้น้ำ 2 ส่วน โดยมีส่วนที่มองเห็นได้ง่ายและพัฒนาได้ง่ายคือส่วนที่ลอยอยู่เหนือน้ำ นั่นคือองค์ความรู้ และทักษะต่างๆ ที่บุคคลมีอยู่ แต่ส่วนที่อยู่ใต้น้ำมองไม่เห็นได้แก่ แรงจูงใจ อุบิสัย ภาวะลักษณะภายใน บุคลิกภาพ และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมซึ่งส่วนที่อยู่ใต้น้ำนี้ เป็นส่วนที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของบุคคลอย่างมากและเป็นส่วนที่พัฒนาได้ยากมากส่งผลให้การอบรมที่ผ่านๆ มา ไม่ได้ช่วยให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถนำไปประยุกต์ได้เท่าที่ควรจะเป็น และอาจพบได้ตามตำราทางภาวะผู้นำทั่วไป แต่รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครั้งนี้ มีความเหมาะสมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดยังพบอีกว่าสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลก่อให้เกิดการกำหนดแผนงานและเป้าหมายในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับมากเป็นอันดับที่ 1 รองลงมาก่อให้เกิดการพัฒนาบุคลากรให้เป็นทีมเพื่อก้าวสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่เน้นพลวัตแห่งการเรียนรู้เป็นอันดับที่ 2 และก่อให้เกิดการวางแผนงานปฏิบัติงาน และประเมิน ผลงานเชิงคุณภาพของงานร่วมกัน เป็นอันดับที่ 3

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปประยุกต์ให้เหมาะสม เพื่อนำไปสู่การได้รับการรับรองคุณภาพทางการศึกษา
2. ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสามารถนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สร้างขึ้นไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กให้สามารถก้าวสู่การมีคุณภาพทัดเทียมกับสถานศึกษาอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาอื่นๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติ และ ควรพิจารณาค่า loading ของตัวแปรที่มีค่าสูง ในแต่ละปัจจัยด้วย ทั้งนี้ควรดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยสมรรถนะ

ผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากลในการบริหารสถานศึกษาร่วมด้วย

ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. นำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปวิจัยเชิงปฏิบัติการในระดับประเทศ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาทั้งประเทศ
2. นำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปวิจัยเพื่อพัฒนาและบริหาร ให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่ง สามารถก้าวไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้ในอนาคต
3. นำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปวิจัยเพื่อทดลองใช้วิธีการพัฒนาใหม่ๆ เช่น การศึกษาดูงาน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดกิจกรรมทางวิชาการ การจัดระบบพี่เลี้ยง และการศึกษาต่อ เป็นต้น เพื่อให้ได้วิธีการพัฒนาที่มีความหลากหลาย และเกิดประโยชน์ในการพัฒนาได้สูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม. (2549). การพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงาน: สมรรถนะหลัก. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 1, 25-28.
- น้อย ศิริโชติ. (2524). *เทคนิคการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ไพศาล แสนยศบุญเรือง. (2549). พฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนจังหวัดขอนแก่น (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ภิรมย์ ถินถาวร. (2550). การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครูโรงเรียนในอำเภอบ้านโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุพดี จันทน์หอมกุล. (2548). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร. สืบค้น 24 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://www.thaiedresearch.org/result/result.php?id=4863>
- วิจารณ์ พานิช. (2546). องค์การแห่งการเรียนรู้และการจัดความรู้. สืบค้น 17 กรกฎาคม 2554, จาก <http://www.ha.or.th/km.html>
- สมพร จำปานิล. (2550). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สำนักงานข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2549). หลักเกณฑ์และวิธีการให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะ. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://www.moe.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2548). การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. *สมรรถนะข้าราชการ*, 15(17), 29.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2551). พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://esdg.excise.go.th/pdf/2.pdf>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). *สาระสำคัญการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)*. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://chusak.igetweb.com/index.php.518285>
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2554). *มัธยมศึกษายุคใหม่สู่มาตรฐานสากล 2561*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2552). *สังเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษา รอบที่ 1 ปี 2544-2548*. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2555, จาก <http://www.onesqa.or.th/th/home/index.php>

- สุพานี สฤษฏ์วานิช. (2552). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่: แนวคิด และทฤษฎี* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- Beer, M. (2008). *Managing change and transition*. Boston: Harvard Business Press.
- Flippo, E. B. (2006). *Management: A Behavioral approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Fullan, M. (1970). *The Development of transformational leaders for the educational decentralization*. San Francisco: jossey-Bass A Wiley Company.
- Jucius, M. J. (1971). *Personnel management* (6th ed.). Homewood: Richard D. Irwin.
- Shermon, D. (2004). *Competency based HRM: A Strategies resource for competency mapping assessment and development centers*. New Delhi: Tata McGraw-Hill.
- Wilson, B. (2002). Innovation curriculum [Mimeograph]. In *The Second International Forum on Education reform: Key Factors in Effective Implementation*. Bangkok: n.p.